

GLASNIK

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . K 2.—
četrletna . . . K 1.—

Posamezna številka
stane 10 vin.

Št. 12.

V Ljubljani, dne 24. marca 1916.

Leto IX.

Ponatis prepovedan. — Vse pravice pridržane.

Umevanje narodov.

V kratkem izide v Evgen Diederichovi zalogi, Jena, dr. Krekovo delo: »Slovenci« v Karl Nötzlovi zbirki spisov za poznanje narodov. S pisateljevim dovoljenjem objavimo prevod tega dela. O pisatelju objavlja izdajatelj dr. Nötzel:

Janez Krek,

rojen 1865 pri Sv. Gregoriju na Kranjskem, je absolviral dunajsko vseučilišče leta 1892 in učil nato kot profesor modroslovja na teološkem učnem zavodu v Ljubljani. Od leta 1897 je drž. poslanec, od leta 1902 tudi zastopnik v deželnem zboru.

Politično zastopa avstrijsko drž. misel na federativno centralnem temelju enakopravnosti vseh narodov, za sporazum z nemštvom z izključitvijo vseh ponemčevalnih ali panslavističnih stremeljenj. Notranjepolitično se bori na demokratičnem stališču za socialno politične preosnove.

Organizatorično je deloval predvsem, da je širil zadružništvo med delavstvom in med kmečkim ljudstvom. Predsednik je Zadružni zvezi v Ljubljani, tamošnji Gospodar. zvezi in Delavskemu stavbinskemu društvu. Ustanovil je tudi številna izobraževalna društva in je predsednik »Slovenske krščanske socialne zveze«, središču izobraževalnih društev.

Literarno je objavil veliko sestavkov, večinoma socialno politične vsebine in dve večji deli: »Črne bukve kmečkega stanu (1894), »Socializem« (1898).

Uvod izdajatelja.

(Dr. Karl Nötzel.)

Če je naš zvesti zaveznik, avstro-ogrsko monarhija, katere razpad so prerokovali desetletja, v tej svetovni vojski podala tako čudovite dokaze svoje notranje trdnosti, mora biti pač temeljno načelo, na katerem je zgrajena, njeno državno bistvo, pravo in plodonosno. Nikdar ne smemo prezreti, da Avstro-Ogrska nikakor ni nemška državna stvarba, marveč da, če se smemo tako izraziti, predstavlja Švico v velikem: čisto tiho rešuje že dolgo kul-

turno nalogo največje važnosti, od katere srečne rešitve je odvisna v veliki meri držav. bodočnost vsega človeštva: avstrijsko-ogrsko monarhija hoče posameznim narodom, ki jih združuje, pod varstvom, kakršnega more dati le velesila, nuditi možnost, da se narodno popolnoma izžive. Če nočemo svojemu velikemu zavezniku stati nasproti tako, da ga ne moremo umeti, si moramo živo predstavljati posamezne narodne individualnosti, ki jih družijo. Nič manj kot pet med njimi jih pripada slovanški narodnosti. Brezdvomno je odvisna notranja krepkost srednjeevropske državne zveze, od katere usode zavisi naroden obstoj vseh zaveznikov, tudi od pravičnosti, ki jo pripoznamo avstrijskim Slovanom. Brezpogojen predpogoj je, da pripoznamo slovanški kulturi ravno tako upravičenost, kakor germanski, in da se pospemo do visoke misli kulturne sinteze slovanstva in germanstva. Pradavna izkušnja nas uči, da obe kulturi ena drugo najizbornejše izpopolnujeta, da, obe kličeta eno drugo. Kjer zadene ta misel v germanškem dušnem življenju na ugovor, se more opirati le na vzgojeno navado mišljenja tekom zgodovine, kar se mora v vsakem slučaju odpraviti. Ne zahteva tega le politična potreba, marveč to zahteva čisto preprosta elementarna pravna zahteva. Slovanstvo vprašanje je dejansko po svojem najnotrajnejšem bistvu pravno vprašanje. Pozabiti se pa pri tem ne sme, da popolno rešitev v smislu absolutnega kulturnega spoštovanja zarisava nemški idealizem, njegova najboljša izročila, kakor tudi ni zgolj slučaj, da priznana temeljni narodna zavednost posameznih avstrijskih slovanških narodov v nemški romantiki, ki v svojem bistvu ni nič drugega kakor uploditev zahtev nemškega idealizma za ureditev razmer v sodelovanju in medsebojnem življenju ljudi.

Neprijetno nas morebiti zadene — avstrijske Nemce bolj kot nas Nemce v državi — če moramo popustiti misel zglečnosti germanske kulture slovanškim narodom. Dejansko pa ne more nemška vest, če se natančno izpraša, nikakor drugače sklepati.

Kar nam manjka, je poznanje individualnosti slovanških narodov. Ta

spis in nekaj podobnih iste serije »Spisi za umevanje narodov« naj vpliva poučno. O vsakem posameznem slovanškem narodu pride do besede poklican rojak. To je morebiti edino novo teh spisov o avstrijskih Slovanih. Da je mogoče, da se dobe v vsakem teh narodov sposobni ljudje, ki v drugem, ravno v našem nemškem jeziku, govorijo nam o najsvetejšem, kar jim je, o svojem narodu, je že — tako se mi zdi — vesel dokaz slovanške kulture. Namen posameznih del ni, da se poda utrudljivi zgodovinski, zemljepisni, politični in gospodarski opis posameznih narodnih individualnosti — kar bi ne dopuščal tudi razpoložljiv prostor, marveč da se poda kolikor mogoče dušna lastnost posameznih narodov. Pisatelji so možje, ki praktično delajo za vsestranski dobrobit lastnega naroda, ki so vneti domoljubi, a ravno zato tudi prepričani pristaši monarhije, četudi seveda marsikaj žele za njeno nadaljno izpopolnitev v smislu njenega visokega zvanja kot zaščitnice svobodnega narodnega razvoja posameznih narodov, ki jo sestavljajo.

Končno še kratko besedo o glavnem tekmeču, katerega srečamo povsod v svojem stremljenju, da dosežemo simpatije in zaupanje avstrijskih Slovanov: Mislimo seveda duševno carstvo, v njegovi zapeljivi postavi, v njegovih velikih pesnikih, ki so učili od nekdanj vsečloveštvo in le niso mogli nikdar popustiti, da je blagobit človeštva odvisen od prehoda skozi vsersovstvo. Uspeh nasproti temu tekmovanju je odvisen, da ne predstavljamo duševnega rusovstva ravno zapeljivo kot nasprotstvo, to je da stremimo za nepremostljivimi nasprotstvi med nami in med našimi slovanškimi zastopniki. Krijejo se tudi tu zahteve politične potrebe s človeškim spoštovanjem in dušno neomejenostjo, sami namreč za idemo v kardinalno napako dušnega rusovstva, proti kateremu se borimo, če uveljavljamo kake vrline naše narodne pripadlosti, t. j. po našem rojstvu, nasproti našim sodržavljanom. Kakor posamezniki, morejo shajati med seboj tudi celi narodi le na širokih tleh čisto človeškega medsebojnega spoštovanja. Ta vidik oprostiti od vsega, kar zavira dušno-nravno svobodo

ljudi, je smatral ravno nemški duh od pantiveka za svojo najplemenitejšo nalogo. Slovanski duh je izpopolnjeval to stremljenje na najlepši način, ker je na tej obširni ploskvi neovirane človeške edinosti pokazal pota in smeri, kjer se lahko udeležiti svobodna volja na blagobiten čin. Ravno duševnemu rušovstvu gredo na tem polju nesmrtno zaslugе. Pravzaprav končno ni niti potrebno upoštevati, da so veliki Rusi sami svojo pravo dejansko voljo tolikokrat napačno umeli, ker se niso mogli nikdar popolnoma otresti tesnega narodnega vpliva; a čuvati moramo le nas in naše zaveznike pred to napako. Predvsem pa, kakor rečeno, ne napravimo zapeljivega s tem, ker je naperjen proti nam. Kar velja za osebno občevanje, velja tudi za zadržanje med narodi: Postanimo taki, da nas ljubijo naši bližnji; zapeljevanja naših sovražnikov ostanejo brez učinka. Ne pozabimo pa pri tem, da so skupna le tista prijateljstva, ki temelje na skupnem delu. Dejansko pa hočemo doseči vsi eno in isto: Naši slovanski sosedi hočejo, da vlada bratstvo med ljudmi, mi Nemci hočemo, da obstoji to bratstvo v duhu in v resnici.

Pasing, v svečanu 1916.

Dr. Karl Nötzel.

Dr. Janez Ev. Krek.

največji slovenski socialni politik je naslov brošuri, katero je napisal glavni urednik katoliškega dnevnika »Novine« v Zagrebu g. Peter Rogulja. Brošuro, ki je izšla te dni ter stane s poštnino vred 60 vinarjev, toplo priporočamo. Brošura pisateljja, ki je natančno proučil po dr. Kreku ustanovljeno in izpopolnjeno društveno, združeno in politično kakor tudi strokovno organizacijo katoliško-demokratično mislečih Slovencev, ni samo slika Krekovega tako plodovitega življenja, marveč

kaže, da prodirajo in zmagujejo Krekova katoliška demokratična družabna načela ne samo med Slovenci marveč tudi med našimi hrvatskimi pobratimi. Roguljevo delo seznanja hrvatsko ljudstvo z delom našega Kreka. Njegove misli, nazori in vzori naj se krepko širijo med tistim hrvatskim narodom, ki ga naš Krek tako prisrčno ljubi in ceni kakor svoj lastni narod. Skoraj nam poliva lice rdečica sramu, ker je mlada hrvatska katoliška demokracija izdala tako lepo sestavljen in ukusno opremljen Krekov životopis. Slovenska katoliška demokracija, ki jo je dr. Krek tako visoko dvignil, nima še takega dela s kakršnim se more ponosno ponašati mlada hrvatska katoliška demokracija. Krek deli usodo naših prezaslužnih Missijev, Klunov, Marnov, Šusteršičev, Žitnikov in drugih zaslužnih mož, ki nimajo radi naše komodnosti in omejenosti, životopisov. Ravno glede na Krekov životopis imamo raztresenega že nekaj gradiva. Najboljše je karakteriziral pred leti Kreka v društvenem koledarčku »Slov. krš. soc. Zveze« dr. Evgen Lampe. Naj bi se to gradivo in spomini njegovih prijateljev in znancev zbralo in izdalo, ker je delo zdaj pač lažje kot pozneje, ko bo politično, izobraževalno in drugo delo zaposlilo vse naše sile in moči.

—t—

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

BOJ PROTI JETIKI.

Na Dunaju je zboroval te dni zbor za ljudsko blagostanje. Na njem je poročal dunajski višji mestni fizik višji zdravstveni svetnik dr. Böhm o jetiki. Izvajal je:

Zbor posvečen ljudskemu blagru je bil posvečen dozdej posvetom, kako nadomestiti z rojstvi, kar je pograbila

vojska mož. Naravno je, da kar vzame vojska, naj se nadomesti z rojstvi. Lahko pa pač ne bo, da se zajezi val, ki se je razlil čez Evropo glede na nazadovanje rojstev in da se protival vzbudi, ki naj bi bil močan dovolj: Uspeh teh stremljenj se more pojaviti šele čez več let. Potrebno je zato, da se hitro nadomesti, kar je odpadlo, a poslužiti se moramo zato tudi drugih sredstev, četudi ne bi učinkovala tako izdatno, kakor krepak naraščaj rojstev, podceniti pa le ne smemo njih važnosti. Mislim na

znižanje umrljivosti

in na telesno ojačitev rodu, ki zdaj živi. Umrljivost je bila v prejšnjih stoletjih veliko višja kakor zdaj. Povzročile so jo deloma slabe zdravstvene razmere takratnih časov, mnoge vojske, slabe letine in lakota, ki je nadlegovala večkrat Evropo. Črna smrt, kuga in težke epidemije koza so morale ljudi. Pot izboljšanja so pripravile šele proti koncu 18. stoletja krepke odredbe javne zdravstvene skrbi in pa blagodejno Jeunerjevo cepljenje koza. Vsled pritiska Napoleonovih vojska so zaostala zdravstvena stremljenja. Moreča nalezljiva bolezen, kolera, ki je obiskala od leta 1830 dalje večkrat Evropo, je krepko zahtevala in vztrajno velikopotezne zdravstvene ukrepe. Padlo je zidovje, ki je oklepalo tesno mesta, svetloba in zrak je zapihljal v stanovanja, graditi so pričeli vodovode; zidati so pričeli vodovodne naprave za odstranjenje odpadkov, odpravljati so pričeli hibe po delavnicah, skrbeti so pričeli za dovolj bolnišnic in za dosegljivost zdravniške pomoči. Število smrti je pričelo hitro padati in povečalo se je prebivalstvo. Sunaberg je izračunal, da je poskočilo število prebivalstva v Evropi v devetnajstem stoletju od 186 na 400 milijonov in se je toraj podvojilo. V primeri s prejšnjimi stoletji se je prebivalstvo tako ogromno pomnožilo, ker se je znižala umrljivost. Število rojstev namreč

Karavana.

Viljem Hauff.

Hazid se ozira na željo svojega tovarša. V dolini zagledata razvalino, kjer upata prenočiti. Letita tja. Tam je morala nekaj stati graščina. Lepi stebri se še dvigajo med razvalinami, več še dobro ohranjenih sob kaže, kako krasno je moralo biti nekaj to poslopje. Hazid in njegov spremljevalec hodita po hodnikih in iščeta suhega prostora. Štorklja Manzor nenadoma obstane.

»Gospod moj in gospodar,« tiho šepeta, »če ni trapasto bati se strahov velikemu vezirju, še manj pa štorklji, bi se bal. Tesno mi pa je, ker slišal sem poleg sebe razločno stokanje in jamranje.«

Kalif tudi obstoji. Čuje čisto razločno tiho plakanje bolj podobno človeku kakor kaki živali. Hiteti hoče tja, a vezir ga pograbi s klunom za perot in ga mijo prosi, naj se ne poda v nove, neznane nevarnosti. A vse zaman. Kalifovo srce je utripalo hrabro tudi pod štorkljastimi peroti, iztrga se Manzorju in izgubi nekaj peres in hiti v temen

hodnik. Kmalu prihiti do nekih le prislonjenih vrat. Jasno čuje stokanje zmešano s slabim skovikanjem. S klunom odpahne vrata, a presenečen obstane na pragu. V razpadli sobi le slabo razsvetljeni po malem zamreženem oknu vidi, da sedi na tleh velika sova. Debele solze se usipajo iz njenih velikih, okroglih oči, s hripavim glasom toži. A ko zagleda kalifa in njegovega vezirja, prične veselo kričati. Čedno si obriše solze s peruti in umljivo arabsko zakliče:

»Pozdravljeni štorklji, znamenje mojega odrešenja. Prerokovali so mi, da me doleti velika sreča po štorkljah!«

Ko presenečeni kalif zopet zbere svoje misli se prikloni s svojim dolgim obrazom, postavi lepo, kakor se spodobi, svoji tenki nožici in pravi:

»Ponočna sova! Po tvojih besedah sklepam, da si mi tovaršica v trpljenju. A zaman upaš, da te rešiva. Sama izpoznaš, da sva brez moči, ko čuješ najino povest.«

Sova ga prosi, naj pove svojo povest. Kalif ji ugodi. Mi to povest že poznamo.

Ko konča kalif svojo povest, se mu sova lepo zahvali in reče:

»Poslušaj tudi ti mojo povest. Izprevidiš, da nisem nič manj nesrečna kot ti. Moj oče je kralj Indije, mene, njegovo nesrečno hčerko, kličejo Luza. Tisti čarovnik Kašnur, ki je začaral Vaj, je strmoglavil i mene v nesrečo. Nekega dne je prišel k mojemu očetju in me je zasnubil svojemu sinu Mizri. Moj oče, vročekrven mož, je ukazal, da so ga vrgli po stopnjicah iz palače. Zlobni človek se je v drugi podobi približal meni. Ko sem se krepčala nekega dne v svojem vrtu, mi je prinesel preoblečen v sužnja pijačo, ki me je izpremenila v to strašno prikazen. Omedlela sem, tako sem se prestrašila. Prenesel me je sem in mi zakričal s strašnim glasom v uho:

»Tu ostani! Grda! Zaničujejo naj te celo živali. Ostani, dokler živiš, taka; le če te kdo prostovoljno tudi v tej strašni podobi zasnubi, se izpremeni. Tako se maščujem nad teboj in nad tvojim ošabnim očetom.«

v devetnajstem stoletju ni poskočilo, marveč se je celo znižalo, četudi ne veliko.

Kako je razširjena jetika.

Med našimi domačimi nalezljivimi boleznimi mori najhujše jetika. V dunajskem mestu je umrlo še leta 1913 6430 ljudi med 32.000 umrlimi na jetiki. Vsak **peti človek na Dunaju postane žrtev te moreče kuge**. Še strašnejše in brutalnejše se javlja nevarnost jetike, če upoštevamo izračunjeno številko v celi državi. V Avstriji umre vsako leto na jetiki nad 80.000 oseb, v Nemčiji pa nad 100.000 ljudi. Ascher v Nemčiji in Gohn v Avstriji sta iskala po mnogih otročjih mrličih znake jetike. Dognala sta, da je povzročila jetika med otroci od 10. do 15. leta, ki so umrli v bolnišnicah, v 70 med 100 slučaji smrti. Hamburger in Morti sta preiskala po Pirquetšovem načinu veliko živih otrok. Dognala sta, da je med otroci od 10. do 15. leta 94% takih, ki so okuženi po jetiki. Te številke dokazujejo na eni strani, kako strašno je razširjena jetika v tej starosti, na drugi strani pa tudi, da je mogoče jetiko ozdraviti. Dejansko namreč umre na jetiki manj ljudi, kar dokazuje, da je ozdravljiva.

Važnost jetike ne tiči le v tem, ker je tako strašno navadna, in v številu smrtnih žrtev, ki jih zahteva vsak dan, marveč v škodi, ki jo povzroča na narodno gospodarskem polju. Največkrat se namreč pojavlja jetika v tisti starosti, ko človek najbolj pridobiva in jih oslabi več let. Kohler je izračunal, da če se podaljša pridobitna sposobnost 40.000 ljudi za 3 leta, pomenja to vsako leto dobiček 21 milijonov mark, če se računa na leto na posameznika 500 mark. Profesor Cornet je izračunal, da stane vsako leto Prusijo jetika 86 milijonov. Računa se, da oškoduje jetika Nemčijo vsako leto 140 do 150 milijonov mark, Avstrijo pa po računu dvornega svetnika Jakscha vsako leto za 160 milijonov kron.

Vprašati moramo, če je mogoč uspešen boj z jetiko in kakšen bodi

način boja proti jetiki.

Prvi del vprašanja je rešen, če se oziramo na račune statistike; bojna sredstva se izpoznajo po bivstvu bolezni in po načinu, kako se prenaša. Vidi mo, da ponehava jetika v zadnjih desetletjih polagoma v mnogih evropskih državah. V Nemčiji se lahko povsod dokaže, da jetika nazaduje, tudi v Avstriji se je znižala od 1900 do 1910 umrljivost na jetiki. Ta pojav pač ni samo slučaj, marveč gre zahvala izboljšanju splošnih zdravstvenih razmer v zadnjih dveh desetletjih. Trden temelj tem ukrepom so ustvarile pozornost vzbujajoče poizvedbe Roberta Kocha in njegovih naslednikov. O nravi bolezni, ki jo povzročajo bacili, se ne more več dvomiti. Bistveno je tudi dognano, kako se prenese bolezen, če tudi nekaj postranskih spornih vprašanj še ni rešenih. V pretežni večini prenese bolnik sam bolezen s svojimi izločili. Ko se je to dognalo je že bilo skovano orožje za boj proti jetiki. Bolnik se mora primer no zdraviti, skrbeti se mora, da se ne okužijo ljudje, ki pridejo ž njim v stik.

Jetika ozdravljiva.

Bremer v Görbersdorfu in Dettweiler v Falkensteinu sta dokazala v svojih zdraviliščih v drugi polovici 19. stoletja, da je jetika ozdravljiva, če se gleda na higijeno in na dieto in da se okrepi telo. V Nemčiji so pričeli nato ustanavljati ljudska zdravilišča za jetične ljudi v delavskih okrajih. »Rdeči križ« je ustanovil med prvimi zdravilišče Grabowsee, kmalu na to v Belzigu, hitro so sledila tudi drugod. V Nemčiji je zdaj 161 zdravilišč namenjenih odraslim jetičnikom s 16.083 posteljami. Zavodi so sicer določeni v prvi vrsti takim bolnikom, ki jih je mogoče ozdraviti, a sprejemajo tudi hujše slučaje. Ustanovili so še tudi 161 zdravilišč namenjenih jetičnim otrokom, v katerih je 12.212 postelj. Izpopolnjuje jih 12 gozdnih šol s popolnim poukom.

Jetične poizvedovalnice in preskrbovalnice.

V Nemčiji ustanavljajo tudi poizvedovalnice in preskrbovalnice namenjene jetičnikom, ki jim gre velika važnost. Obstaja zdaj tam 1145 takih preskrbovalnic, a všteti ni 604 odborov za jetične na Badenskem, 154 preskrbovalnic na Turinškem in 83 posvetovalnih mest na Bavarskem in veliko odborov na Saksonske. Preskrbovalna mesta so opremljena zelo priprosto: ordinacijski prostor za zdravnika, čakalnica za stranke in postranski prostor za pomožno osebo. Bogatejše opremljene preskrbovalnice razpolagajo tudi s prostorom za izpoznanje bolezni z Röntgenovimi žarki in s kemično bakteriološkim prostorom. Osojbe: zdravnik, ki večkrat na teden pride v ordinacijski lokal in ena ali več pomožnih oseb, sester. Sestre obiskujejo večkrat stanovanja bolnikov, kjer ukrenejo, kar je potrebno glede na bivanje, hrano in na delo rodbine; o svojih nadzorovanih poročajo zdravniku. Njih dolžnosti so velike; sposobne za ta poklic so le pametne, previdne, čuteče a odločne ženske. Ker so jih našli v Nemčiji, jih gotovo ne manjka tudi pri nas. Seveda se mora sestra tudi preskrbeti. Kot postranski posel se tako delo ne more opravljati.

Kaj smo dolžni, da storimo.

Dozdaj smo se pečali, kako je urejena v Nemčiji skrb za jetične, v velikih potezah seveda. Proti tej uničevalni kugi smo tudi pri nas v Avstriji podobno organizirali boj. Obžalovati se le mora, da se je to izpeljalo s popolno nezadostnimi sredstvi. Vsake stvari imamo nekaj, a nobena ni tako popolna, da bi zadostovala. Kakor v Nemčiji, obstoja tudi pri nas osrednji odbor za boj proti jetiki; 21 društev imamo za boj proti jetiki, 20 zdravilišč za pljuča imamo v celi Avstriji za otroke in za odrasle. Vzorno so sicer vodena, v prvi vrsti ono v Allandu, a veliko jih razpolaga le z malim številom postelj. Na 13 bolniških zavodih v celi Avstriji obstajajo posebni jetični oddelki; največji v cesarski jubilejski bolnišnici na Dunaju z 200 posteljami. Za škrofulozne otroke in za otroke s kostno jetiko obstoja 9 ljudskih zdravilišč in 8 po-

morskih zavetišč. Največje obratuje dunajska občina v Hallu, Sulzbachu in v San Pelagio. Če hočemo, da dosežemo uspehe, jih dosežemo le s krepko ofenzivo. Skrb za jetične je zdaj dolžnost, ki se ji ne smemo izogniti. Vojakom, ki se vrnejo s kalmi te bolezni ali s pomnoženo boleznijo z bojišča, moramo pomagati z vsemi sredstvi, da zopet ozdravijo in da ne okužijo svojih rodbin. Naj se ne ugovarja, češ koliko bo to stalo. V Avstriji naj že pred vsem vlada uvidi, da se mora voditi boj proti jetiki odločno, da ne trpi pridobitna moč in sila državne obrambe. Če se to izprevidi, se dobi tudi potrebna glavni ca za boj in to tim lažje, ker se bo naloženi denar narodnogospodarsko bogato obrestoval. Važno in nujno potrebno je, da se pomnože preskrbovalnice jetičnih. Jetika je stanovanjska bolezen: Skrbeti se mora za pametne stavbene rede, ki omogočijo solncu in zraku zadosten vhod v stanovanja in v delavnice. Poučiti pa moramo tudi narod, da se izogiba škode in da ve, kako naj se obnaša v svojih bivališčih. Dolžnost naša je bot proti jetiki sprejeti, ga smotreno vojskovati v korist krepke bodočnosti naše domovine-

Dobrodejno in bolečine lajšajoče vplivajo masaže po hrbtu s Fellerjevimi krepčajočim rastlinskim esenčnim fluidom z zn. »Elsa-Fluid«. Oživljajoče, prijetno čuvstvo prevzame človeka, ko med masažo z »Elsa-Fluidom« minejo vse bolečine in topla kri zopet polno in krepko kroži po dotičnih delih telesa. »Elsa-Fluid« se ne dá nadomestiti z nobenim vtiralnim sredstvom: 12 steklenic pošlje franko za samo 6 kron lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 264 (Hrvatska). Mnogoštevilne zlate kolajne in zdravniška priporočila. Iztok odvajalne »Elsa-Pillen«. 6 škatlic stane 4 K 40 h franko. (en)

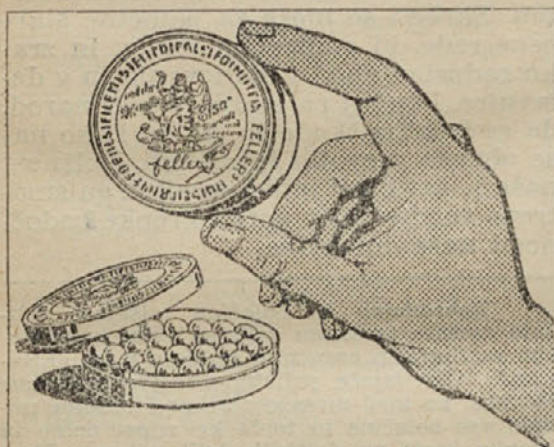
Zabava.

Dva praznika — dva nova sporeda v »Kino Centralu« v deželnem gledališču. — **Danes v petek** 24. marca in **jutri v soboto** 25. marca se predstavljajo v »Kino Central« v deželnem gledališču **najnovjše slike Svenska**. Glavni užitek bo pač Lili Beck v glavni vlogi tridejanske, velikopotezne, izprememb bogate drame. **»Ura izpremembe«**. Potem pridejo na vrsto tri veseloigre: **»Kaj se zgodi, ako se dežnik pozabi«** s Striboltom Buchom in Olsenom v glavnih vlogah. Imenitna mala veseloigra, kateri zagotavlja neomejen uspeh že sodelovanje komičnega trovezdja. V veseloigri **»Zlati čas dijaških let«** imamo zopet priliko uživati igral ske sposobnosti Karla Alstrupa, ki igra svojo vlogo kot brhek dijak s svežim, izvirnim humorjem, ki mu ni zlepa para. **»Dogodek detektiva Joe Kieritza«** je vesela slika, jako zabavna parodija na detektivske filme, h katere veselostnemu uspehu veliko pripomore šaljivi način igralca, ki predstavlja detektiva. **Izbran spored! — V nedeljo 26. in ponedeljek 27. marca** se v »Kino Centralu« v deželnem gledališču v Ljubljani prvič predstavlja **najboljši glasbeni film »Zgodba pierotova«**. Toplo, solnčno pesniško delo, ki je povzdiga še globoko razumevajoča, pristrumetnost igralcev in glasba, ki sedaj

toži, sedaj vriska in ki daje tu nemi igri pravi besedni izraz. Pravzaprav majhna tragedija, kakor jih snuje življenje na stotine, obdana s čarom in prestavljena v svet bajne lepote. »Zgodba pierotova« je v vsakem oziru delo neoporečne visoke umetniške vrednosti. Humoreska »Krog ene točke« vsebuje zelo zabavne slike bratca Lahkomiselnika. Film »En dan boja avstrijske armade« podaja prvič resnično bojno sliko in nudi lajku priložnost, da si ustvari predstavo, kako se boj dejansko razvija in odigrava.

Izdajatelj Fran Ullreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Jože Gostinčar. — Tisk Kat. Tiskarne.

Pristopajte k Jugoslovan. Strokovni Zvezi!

Slabo prebavljanje

pomanjkanje teka, zaprtje, lenivost črevesa odstranimo s Fellerjevimi nalahno odvajajočimi, želodec krepijočimi, tek vzbujajočimi rabarbarskimi kroglicami z zn. „Elsa-Pillen“. 6 škatlic franko 4 K 40 h, 12 škatlic franko 8 K 40 h. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 264 (Hrvatska). Fellerjev bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z zn. „Elsa-Fluid“ 12 steklenic franko 6 kron. Nad 100.000 zahvalnih pisem in zdravniških priporočil. Rešil je že marsikoga hudih bolečin. Uporabljajo ga pa mnogostransko tudi zdravi!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi:

jedilno olje, riž, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Najboljša in najcenejša zabava

v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Razširjajte med delavstvom Vaše glasilo
„Našo Moč“.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. Priznana nizke cene!

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovjših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. Vedno sveže blago!

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prtiličje, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po **4³/₄ 0/0**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštnohramnične položnice brezplačno na razpolago.

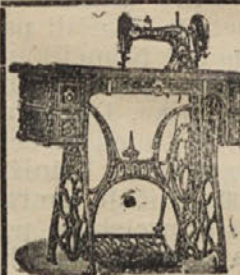
Načelstvo.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol LUBLJANA
Mestni trg 18.

Trgovina z modnim in drobnim blagom. Velika izber vezenin, čipk, rokavic, nogavico, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, žepnih robocev, ovratnikov, zavratnic, volne, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov in vsakovrstnih drugih risb.

Priporočamo cenjenemu občinstvu edino domačo tvrdko

Ignac Vok

špecialna trgovina šivalnih strojev in koles Ljubljana, Sodna ul. 6,

katera ima po ugodnih cenah in obrokih od strokovnikov priznana najboljše šivalne stroje v Evropi in to so PFAFF v veliki izbiri in zalogi. 10letna pisarna garancija. Pouk o vezenju vsak čas brezplačno. Pridni posredovalci se iščejo!